

РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ
ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

УДК 352.075

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2025.1.25>

О. А. Кавилін

кандидат політичних наук,
доцент кафедри публічного управління та земельного кадастру
Класичного приватного університету
<https://orcid.org/0009-0001-1857-3099>

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО
КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ
ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Визначено, що головною метою громадського контролю – є забезпечення ефективності та прозорості діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, попередження та недопущення порушень конституційних прав і свобод громадян, захист їх законних інтересів від свавілля представників влади. Встановлено, що основу здійснення громадського контролю закладено у статтях 38 Конституції України, де вказано, що громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами. Тобто, не бути осторонь державної політики, а брати участь у її реалізації, зокрема шляхом контролю за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування.

Визначено, що основу громадського контролю закладено 01 липня 2010 року коли було прийнято Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», яким визначені засади внутрішньої політики у сфері формування інститутів громадянського суспільства. Пізніше Народними депутатами України було розроблено цілий ряд проєктів Законів, які мали регулювати порядок здійснення громадського контролю, але, на сьогодні, так і не прийнято Закон України, який би врегульовував порядок здійснення громадського контролю, окремі його аспекти реалізації знайшли своє відображення у Законах, що регулюють зовсім інші сфери суспільних відносин.

Встановлено, що регулювання процедури громадського контролю відбувається фрагментарно, крім того, спостерігається відсутність єдиного кола суб'єктів громадського контролю та процедур його здійснення. Питання розробки та прийняття профільного Закону «Про порядок здійснення громадського контролю» залишається актуальним в якому має бути чітко визначений перелік суб'єктів здійснення контролю та об'єктів контролю, виписані їх повноваження та обов'язково закріплено питання притягнення до адміністративної та кримінальної відповідальності не лише посадових та службових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування за перешкоду здійснення контролю, а також і відповідальність суб'єктів контролю за вчинення таких протиправних дій як: тиск на посадових чи службових осіб, маніпуляції, дезорганізацію роботи та інше.

Ключові слова: громадський контроль, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, громадські організації, демократичні принципи побудови суспільства.

Постановка завдання. Неможливо побудувати якісну систему державного управління, яка б відповідала демократичним принципам побудови суспільства

не залучаючи до співпраці представників громадкості.

Непрозорість прийняття рішень органами державної влади та місцевого само-

врядування без врахування думки громадянськості, штучно створені сприятливі умови для активізації корупційних дій представників влади та свавілля монополізованих надавачів соціальних послуг, призвели до недовіри населення до системи державного управління, виключення значної частини інтелектуальних, духовних, організаційних та інших ресурсів громади з процесів суспільного розвитку [1]. Тому питання посилення ролі громадського контролю за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування залишається вкрай актуальним, бо має забезпечити задоволення соціальних потреб суспільства, особливо враховуючи сучасні обставини в яких знаходиться країна, обтяжена проведенням бойових дій та прийняттям ряду «непопулярних» рішень з боку органів влади, які, зазвичай порушують конституційні права громадян.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Громадський контроль за державною владою досліджували: С. А. Косінов [3], Ю. Я. Коцан-Олинець [3], зокрема Т. Гурій та Ж. Коваленко розглядали як правова форма взаємодії між державою та суспільством [4]; С. Вітвицький – як чинник розвитку демократичної держави [5]. Громадський контроль у сфері місцевого самоврядування став предметом дослідження І. О. Сквірського [6], О. А. Смоляра [7], О. Скорохода [8], О. Р. Шевчука [9]. Проте, на сьогодні, досі не прийнято нормативно-правового акту, який би цілісно визначав процедуру здійснення громадського контролю, що заважає імплементації принципів демократії в систему місцевого самоврядування та створює підвалини для зростання рівня корупції в системі органів державної влади та місцевого самоврядування.

Виклад основного матеріалу. Головною метою громадського контролю – є забезпечення ефективності та прозорості діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, попередження та недопущення порушень конституційних прав і свобод громадян, захист їх законних інтересів від свавілля представників влади.

Здійснення громадського контролю повинно забезпечувати: становлення

і розвиток громадянського суспільства та зміцнення конституційного правопорядку в державі; дотримання законності в діяльності всіх органів державної влади та місцевого самоврядування, тощо [10].

Так, у ст. 38 Конституції України вказано, що громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами [11]. Тобто, не бути осторонь державної політики, а приймати участь у її реалізації, зокрема шляхом контролю за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування, від прийняття рішень, які можуть зашкодити конституційним правам громадян за безпечний, достатній рівень життя, на дотримання їх прав і свобод, тощо.

У Постанові Верховного Суду України від 05 лютого 2020 року, № 805/1568/16-а вказано, що право фізичних та юридичних осіб на правовий порядок гарантоване ст. 19 Конституції України, відповідно до якої органи державної влади та місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [12].

У ст. 55 Конституції України вказано, що кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань [11].

Відповідно до ст. 1 ЗУ «Про звернення громадян» громадяни України мають право звернутися до органів державної влади, місцевого самоврядування, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються їх статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів [13]. Цей Закон надає можливості громадянам впливати на якість роботи органів державної влади та місцевого самоврядування. В свою чергу, органи державної влади і місцевого самоврядування, їх керівники та посадові особи зобов'язані: скасувати або змінити видані ними рішення, якщо вони не відповідають закону або іншим нормативним актам, та невідкладно вжити заходів щодо припинення неправомірних дій.

Основа громадського контролю була закладена 01 липня 2010 року коли було прийнято ЗУ «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», яким були визначені засади внутрішньої політики у сфері формування інститутів громадянського суспільства, серед яких: посилення взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування і об'єднань громадян, запровадження громадського контролю за діяльністю влади; забезпечення незалежної діяльності об'єднань громадян, посилення їх впливу на прийняття суспільно важливих рішень; проведення регулярних консультацій з громадськістю з важливих питань життя суспільства і держави (ст. 5 Закону [14]).

А у ч. 4, ст. 12 цього Закону [14] було визначено право брати участь у реалізації засад внутрішньої і зовнішньої політики політичні партії та громадські організації.

У листопаді 2010 року було видано Постанову КМУ «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики», якою було затверджено «Порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики» [15]. Цим Порядком передбачалося залучення громадян до участі в управлінні державними справами, надання можливості для їх вільного доступу до інформації про діяльність органів виконавчої влади, а також забезпечення гласності, відкритості та прозорості діяльності зазначених органів шляхом проведення таких консультацій.

Проведення консультацій мало сприяти налагодженню системного діалогу органів виконавчої влади з громадськістю, підвищенню якості підготовки рішень з важливих питань державного і суспільного життя [15].

В обов'язковому порядку мали проводитися консультації з громадськістю у формі публічного громадського обговорення щодо проектів нормативно-правових актів, які стосуються:

- життєвих інтересів громадян, зокрема, що впливають на стан навколишнього природного середовища;

- обговорення проектів державних і регіональних програм економічного, соціального і культурного розвитку;

- інтересів територіальних громад, здійснення повноважень місцевого самоврядування, делегованих органам виконавчої влади відповідними радами;

- витрачання бюджетних коштів [15].

Цією же Постановою КМУ [15] було затверджене «Типове положення про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації» [16] де було вказано, що тимчасовим консультативно-дорадчим органом, утвореним для сприяння участі громадськості у формуванні та реалізації державної, регіональної політики – є громадська рада.

Пізніше було розроблено Народними депутатами України цілий ряд проектів Законів, які мали регулювати порядок здійснення громадського контролю.

Але перший проект було запропоновано ще задовго до видання Постанови КМУ «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» ще у липні 2001 року Народним депутатом України С. О. Кириченко «Про громадський контроль».

Відповідно до цього проекту громадським контролем слід вважати організаційно оформлену діяльність громадян України з контролю за відповідністю діяльності об'єктів громадського контролю нормам Конституції та законам України (ст. 1 проекту Закону [17]). Тобто, має відповідати встановленим вимогам законодавства щодо організаційно-правової форми господарювання в якій вона може бути створена, мати певну структури, а її посадові особи повинні мати відповідні повноваження щодо здійснення керівництва.

Суб'єкти громадського контролю мали стати всеукраїнські громадські об'єднання, їх структурні підрозділи, метою діяльності яких є організація громадського контролю (ст. 1 проекту Закону [17]). Але, враховуючи те, що у діючому на той час ЗУ «Про об'єднання громадян» [18] серед повноважень громадських об'єднань нічого не було вказано про можливість здійснення громадського контролю за діяльністю органів державної влади та місцевого

самоврядування – виникає питання, щодо необхідності внесення змін до ЗУ «Про об'єднання громадян» в частині розширення повноважень останніх.

Цим проектом Закону було передбачено проведення громадського контролю в наступних формах:

- за зверненнями громадян (така перевірка мала проводитися територіальними відділеннями суб'єктів громадського контролю, їх профільними підрозділами, пунктами громадського контролю на підприємствах, громадськими контролерами на підставі аргументованої інформації про порушення об'єктами контролю норм Конституції та законів України);

- громадська експертиза мала проводитися суб'єктами громадського контролю з проблемних питань діяльності об'єктів громадського контролю, які мають суспільне значення. Мала здійснюватися незалежною групою фахівців (експертною радою);

- громадські слухання передбачалося проведення щодо проблем важливого суспільного значення, дій чи намірів об'єктів громадського контролю, що торкаються широких верств населення [10].

Крім того передбачалося здійснення поточного контролю за діями об'єктів громадського контролю на предмет відповідності нормам Конституції та Законам України із залученням постійно діючої профільної комісії.

У жовтні 2004 року Народними депутатами України А.В. Раханським та І.Ф. Шаровим було запропоновано проект Закону «Про громадський контроль» [17], відповідно до якого суб'єктами громадського контролю мали бути громадські організації, об'єктами – органи державної влади та місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи.

Для здійснення громадського контролю громадські організації повинні бути включені до Реєстру громадських організацій, які здійснюють громадський контроль, ведення якого мало здійснювати Міністерство юстиції України. Обов'язковою умовою для включення для такого реєстру мало бути – наявність працюючих за основним місцем роботи у кількості не менше 10 осіб, та не менш трьох осіб, які мають вищу юридичну та/або еконо-

мічну освіту (спеціаліст або магістр) та стаж роботи за спеціальністю не менше 2 років [10]. Це була нова норма законодавства, яка не мала місце у попередньому проекті Закону запропонованого Народним депутатом України С. О. Кириченко та була спрямована на залучення до процедури здійснення громадського контролю фахівців, які змогли б професійно дослідити відповідність запропонованих нормативно-правових актів законодавчих органів влади Конституції та іншим Законом.

У проекті Закону [10] було розписано порядок здійснення громадського контролю за різними напрямками: при прийнятті місцевих бюджетів; за використанням місцевих бюджетів; за актами органів влади та місцевого самоврядування; при проведенні особистого прийому громадян посадовими, службовими особами.

У проекті Закону [10] з'явилася стаття, яка передбачала притягнення до дисциплінарної, цивільно-правової та адміністративної відповідальності винних осіб у вчиненні порушень у вигляді: необґрунтованої відмови від надання інформації, документів, матеріалів, або надання, що не відповідає дійсності; навмисне приховування інформації, документів, матеріалів; несвоєчасного розгляду запиту, рішення, звернення, клопотання суб'єкта громадського контролю; примушення до поширення або перешкоджання поширенню певної інформації, документів, матеріалів, а також цензура; навмисне знищення інформації, документів, матеріалів; необґрунтоване віднесення окремих видів інформації, документів, матеріалів до категорії відомостей з обмеженим доступом; не включення представників суб'єкту громадського контролю до складу консультативних, дорадчих, постійних, тимчасових комісій; перешкоджання або втручання в роботу суб'єкта громадського контролю [10].

Проте, у проекті Закону було передбачено притягнення до відповідальності і посадових, службових осіб суб'єкту громадського контролю, але за які правопорушення – законодавець не визначив, що унеможливлювало би притягнення винної особи до відповідальності. Хоча, можна здогадуватися, що це могло би бути: перевищення повноважень, тиск на

представників органів державної влади чи місцевого самоврядування, маніпуляції відносно останніх.

Потім, не дивлячись на те, що усі проекти Законів було відхилено, протягом десяти років не було спроб прийняти відповідний Закон, і лише у квітні 2014 року знову питання правової регламентації здійснення громадського контролю набуло своєї актуальності, і було запропоновано проект Закону «Про громадський контроль» [19] Народним депутатом України С. Л. Тигіпком.

У цьому проекті Закону було суттєво розширено перелік суб'єктів його здійснення, якими відтепер мали бути не тільки громадські організації, а й фізичні особи; недержавні організації (хоча з приводу останніх – не зрозуміло кого автор проекту мав на увазі, скоріш за все це – неприбуткові організації).

Суттєво розширено й перелік об'єктів громадського, до яких тепер належали не тільки органи державної влади та місцевого самоврядування, державні та комунальні підприємства, установи, організації, а й заклади освіти та охорони здоров'я приватної форми власності; особи, що займають домінуюче чи монопольне становище на ринку; фізичні та юридичні особи, які продають товари, виконують роботи, надають послуги, а також ті особи, діяльність яких має вплив на суспільні інтереси в частині забруднення довкілля, протипожежної безпеки, санітарно-епідеміологічної та радіаційної ситуації, безпеки харчових продуктів [19].

Передбачалося, що громадський контроль може здійснюватися шляхом проведення громадських слухань чи громадського моніторингу. До спеціальних процедур громадського контролю мали належати: громадська експертиза; громадські перевірки; громадські розслідування.

У проекті Закону С. Л. Тигіпка було надано визначення конфлікту інтересів при здійсненні громадського контролю, під яким слід розуміти: ситуацію, при якій виникає чи може виникнути протиріччя між власною зацікавленістю суб'єкта громадського контролю та цілями громадського контролю, що може вплинути на об'єктивність його здійснення. Під власною

зацікавленістю пропонувалось розуміти можливість отримання суб'єктом громадського контролю доходів у вигляді грошових коштів, вартості майна, нематеріальних активів, додаткового блага та інших доходів для себе або для пов'язаних з ним осіб [19]. Це передбачало мінімізацію корупційної складової під час здійснення контролю. Контроль мав здійснюватися за дотриманням принципу неупередженості.

Через рік (у травні 2015 року) було запропоновано проект Закону «Про громадський контроль» Народними депутатами України Н. Ю. Королівською та Ю. В. Солодом [20]. У цьому проекті серед суб'єктів здійснення контролю з'явився перелік суб'єктів, стосовно яких було встановлено обмеження на право здійснення, зокрема: політичні партії; релігійні організації; непідприємницькі товариства, утворені актами органів державної влади, місцевого самоврядування; асоціації органів місцевого самоврядування та їх добровільні об'єднання; саморегулювні організації, та ті, які здійснюють професійне самоврядування; непідприємницькі товариства, які не є громадськими об'єднаннями.

Серед підстав здійснення громадського контролю було визначено:

- наявність загальновідомих порушень об'єктом громадського контролю Конституції та законів України;
- наявність загальновідомих випадків порушення об'єктом громадського контролю прав, свобод і законних інтересів фізичних або юридичних осіб;
- обґрунтовані звернення фізичних або юридичних осіб з питань, що можуть бути предметом громадського контролю;
- наявність дій, пов'язаних з впливом особистих, майнових (фінансових) та інших інтересів, що перешкоджають сумлінному виконанню обов'язків службовими і посадовими особами органів державної влади, органів місцевого самоврядування;
- наявність загальновідомої інформації про підготовку об'єктом громадського контролю управлінських рішень [20].

Громадський контроль мав проводитися у формі: регулярних аналітичних і моніторингових досліджень діяльності об'єктів громадського контролю; громадської експертизи та перевірки.

Відносно новою нормою, запропонованою законотворцями було – захист прав органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при проведенні громадського контролю та можливість притягнення до відповідальності суб'єктів громадського контролю із відшкодуванням шкоди, заподіяної внаслідок їх неправомірних дій об'єктам контролю. Ця норма мала захистити представників державної влади та місцевого самоврядування від свавілля представників громадськості, яке, іноді має місце під лозунгами формування демократичного суспільства.

Але ні проект Закону, запропонований С. Л. Тигіпко, ні проект Н. Ю. Королівської та Ю. В. Солода так і не отримали схвалення у другому читанні, і знов таки протягом декількох років процес здійснення громадського контролю залишався неврегульованим. До цього питання повернулися лише у квітні 2021 року, коли запропонували проект Закону «Про правові та організаційні засади громадського контролю та громадського діалогу в Україні» Народні депутати України Г.М. Третякова та С.Ф. Швець.

Вони запропонували розширити форми здійснення громадянського контролю, зокрема шляхом:

- організація та проведення громадського діалогу;
- участі суб'єктів громадського контролю у роботі консультативно-дорадчих та інших органів, які утворюються при органах влади;
- розроблення проектів законодавчих та інших нормативно-правових актів та внесення їх для розгляду об'єктам громадського контролю;
- звернення до об'єктів громадського контролю щодо фактів фальсифікації волевиявлення громадян під час проведення виборів з вимогою про негайне усунення порушень;
- ініціювання та проведення громадського публічного розслідування в разі виявлення фактів порушення вимог законодавства;
- проведення громадської, антикорупційної, експертизи проектів законодавчих та інших нормативно-правових актів, та чинних актів;

– утворення за участю відповідних експертів та інших фахівців антикорупційних форумів, центрів громадських, зокрема антикорупційних, розслідувань;

– подання позовів до суду щодо призупинення або скасування дії рішень об'єктів громадського контролю, тощо [21].

Крім того, серед нових форм громадського контролю було запропоновано – складення списків об'єктів громадського контролю, які систематично порушують вимоги актів законодавства, етику державного службовця, посадової особи місцевого самоврядування, права та законні інтереси громадян, суспільні інтереси. Зазначені списки запропоновано розміщувати на веб-сайтах суб'єктів громадянського контролю та в засобах масової інформації [21]. Але зі змісту проекту Закону незрозуміло наслідки, які будуть мати місце для таких порушників. Крім того, питанню відповідальності об'єктів громадського контролю приділено увагу лише у загальних рисах, а щодо суб'єктів – взагалі не передбачається можливість притягнення їх до відповідальності, що може призвести до свавілля з боку таких суб'єктів.

Проте, серед головних зауважень, які свідчать про недосконалість законопроекту – можна вважати відсутність обов'язкових елементів здійснення громадського контролю: суб'єкту та об'єкту. Адже ініціатори проекту Закону визначаючи права та обов'язки суб'єкту не надають визначення цієї категорії, що унеможливорює розуміння того, хто має право здійснювати громадський контроль, з приводу суб'єктного складу можна лише здогадуватися аналізуючи норми проекту Закону. До того ж, не визначено перелік об'єктів громадського контролю, за діяльністю яких буде здійснюватися цей контроль.

Проект Закону [21] у травні 2021 року направлено на розгляд Комітету з правової політики, проте, його так і не було розглянуто.

Отже, на сьогодні, так і не існує Закону України, який би врегульовував порядок здійснення громадського контролю. Окремі його аспекти реалізації знайшли своє відображення у Законах України, що регулюють зовсім інші сфери суспільних відносин.

Так, у ст. 15 ЗУ «Про доступ до публічної інформації» визначено обов'язок оприлюднення інформації розпорядниками щодо інформації про механізми чи процедури, за допомогою яких громадськість може представляти свої інтереси та впливати на реалізацію повноважень розпорядника інформації. А у ст. 17 Закону зазначається перелік суб'єктів, які мають право здійснювати громадський контроль до яких належать: депутати місцевих рад, громадські організації та громадські ради, громадяни особисто шляхом проведення відповідних громадських слухань чи громадської експертизи тощо [22].

Згадується про можливість здійснення громадського контролю у ЗУ «Про запобігання корупції», де у ст. 21 визначено порядок участі громадськості (а точніше громадським об'єднанням, бо саме вони визначені у якості суб'єктів здійснення громадського контролю) в заходах щодо запобігання корупції, що надає їм право:

- повідомляти про виявлені факти вчинення корупційних правопорушень, реальний, потенційний конфлікт інтересів спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції;
- проводити, замовляти проведення громадської антикорупційної експертизи нормативно-правових актів;
- вносити пропозиції суб'єктам права законодавчої ініціативи щодо вдосконалення законодавчого регулювання відносин, що виникають у сфері запобігання корупції;
- здійснювати громадський контроль за виконанням законів у сфері запобігання корупції, тощо [23].

Окремі аспекти здійснення громадського контролю визначені у ЗУ «Про публічні закупівлі», так, зокрема ч. 5, ст. 7 встановлює правові аспекти залучення громадськості до здійснення контролю у сфері закупівель. У такому випадку громадський контроль забезпечується через вільний доступ до всієї інформації щодо публічних закупівель, яка підлягає оприлюдненню шляхом здійснення аналізу і моніторингу інформації, розміщеної в електронній системі закупівель, а також шляхом інформування через таку систему та стосовно виявлених ознак порушень

законодавства у цій сфері [24]. Але в той же час, Закон забороняє громадянам та громадським організаціям та їх спілкам втручатися у процедуру закупівлі. Тобто, громадкість має право лише на вивчення інформації щодо запланованої процедури закупівлі, та на вже прийнятих рішень щодо їх відповідності чинній нормативній базі та дотриманні законодавчо встановленої процедури закупівлі.

Висновки. Дослідивши нормативну базу, якою на сьогодні здійснюється правове регулювання процедури громадського контролю, можна зробити висновки щодо відсутності єдиного законодавчого врегулювання механізму здійснення громадського контролю, не дивлячись на спроби розробити проект відповідного Закону на протязі 24 років.

Регулювання процедури громадського контролю відбувається фрагментарно, крім того спостерігається відсутність єдиного кола суб'єктів громадського контролю та процедур його здійснення. Питання розробки та прийняття профільного Закону «Про порядок здійснення громадського контролю» залишається актуальним в якому має бути чітко визначений перелік суб'єктів здійснення контролю та об'єктів контролю, виписані їх повноваження та обов'язково закріплено питання притягнення до адміністративної та кримінальної відповідальності не лише посадових та службових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування за перешкоду здійснення контролю, а також і відповідальність суб'єктів контролю за вчинення таких протиправних дій як: тиск на посадових чи службових осіб, маніпуляції, дезорганізацію роботи та ін. Крім того, у Законі має бути закріплений єдиний порядок та процедури здійснення громадського контролю.

Підтримуємо ідею стосовно створення професійних учасників громадського контролю, які мають бути зареєстровані в Електронному реєстрі, адміністрування якого має здійснювати Міністерство юстиції України, і це мають бути громадські організації, в штаті яких повинно бути не менш ніж як 3 штатних працівників, які повинні мати вищу юридичну та економічну освіту на рівні не нижче ніж магістр, що обумовлено необхідністю

не лише досліджувати проекти нормативно-правових актів та рішення органів державної влади та місцевого самоврядування, а й приймати участь в обговоренні кошторисів місцевих бюджетів та проектів програм розвитку територіальної громади. Але у даному випадку мова йдеться про професійну складову громадського контролю, проте не слід позбавляти можливості громадян активно приймати участь у розвитку територіальної громади та досліджувати рішення, що приймаються органами місцевого самоврядування з приводу розвитку громади. Тому суб'єктів громадського контролю потрібно поділяти на професійних гравців та аматорів.

Список використаної літератури:

1. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про громадський контроль», № 4697 від 14.04.2014 р. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=50646
2. Косінов С. А. Громадський контроль над державною владою як принцип демократії. *Юрист України*. 2012. № 4. С. 5–11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uy_2012_4_3
3. Коцан-Олинець Ю. Я. Громадський контроль як ефективний засіб удосконалення діяльності державної влади в Україні. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Юридичні науки*. 2018. Вип. 6. С. 58–67. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvfkau_2018_6_8
4. Гуржій Т., Коваленко Ж. Громадський контроль як правова форма взаємодії між державою та суспільством. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2019. № 5. С. 35–48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2019_5_6
5. Вітвіцький С. Громадський контроль як чинник розвитку демократичної держави. *Evropský politický a právní diskurz*. 2014. Sv. 1, Vyd. 5. С. 101–108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evrpol_2014_1_5_11
6. Сквірський І. О. Громадський контроль за публічним управлінням у зарубіжних країнах: загальні засади організації та здійснення. *Європейські перспективи*. 2013. № 7. С. 11–17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpre_2013_7_4
7. Смоляр О. А. Громадський контроль у сфері місцевого самоврядування: теорія і практика. *Проблеми законності*. 2014. Вип. 125. С. 91–99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2014_125_14
8. Скороход О. Громадський контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. 2010. Вип. 1. С.182–190. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnadu_2010_1_20
9. Шевчук О. Р. Громадський контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування як чинник формування правової культури в Україні. *Актуальні проблеми правознавства*. 2022. Вип. 4. С.102–108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2022_4_18
10. Про громадський контроль: проект Закону України № 6246 від 11.10.2004 р., внесено Народними депутатами України А.В. Раханським та І.Ф. Шаровим. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=19085
11. Конституція України : Закон від 28 червня 1996 р., № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
12. Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду : Постанова від 05 лютого 2020 року, справа № 805/1568/16-а. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87390022>
13. Прозвернення громадян: Закон від 2 жовтня 1996 р., № 393/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
14. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон від 1 липня 2010 р., № 2411-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>
15. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова від 3 листопада 2010 р. № 996 / Кабінету Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#Text>
16. Типове положення про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації : Постанова від 3 листопада 2010 р. № 996 / Кабінету Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#top>
17. Про громадський контроль: проект Закону України № 6358 від 13.07.2001 ро-

- ку, внесено Народним депутатом України С.О. Кириченко. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=9659
18. Про об'єднання громадян : Закон від 16 червня 1992 р., № 2460-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2460-12#Text>
 19. Про громадський контроль: проект Закону України № 4697 від 14.04.2014 р., внесено Народним депутатом України С.Л.Тигінком. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JG3MH00A?an=3>
 20. Про громадський контроль: проект Закону України № 2737-1 від 13.05.2015 р., внесено Народними депутатами України Н. Ю. Королівською та Ю. В. Солодом. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JH2411AA>
 21. Про правові та організаційні засади громадського контролю та громадського діалогу в Україні : проект Закону України № 5458 від 30.04.2021 р., внесено Народними депутатами України Г.М. Третьяковою та С.Ф.Швець. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71831
 22. Про доступ до публічної інформації : Закон від 13.01.2011 р., № 2939-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#top>
 23. Про запобігання корупції : Закон від 14.10.2014 р., № 1700-VII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
 24. Про публічні закупівлі : Закон від 25.12.2015 р., № 922-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>

Kavylin O. Problem issues of implementing public control over the activities of state authority bodies and local self-government

It is determined that the main purpose of public control is to ensure the efficiency and transparency of the activities of state authorities and local self-government bodies, prevent and prevent violations of the constitutional rights and freedoms of citizens, protect their legitimate interests from the arbitrariness of government representatives. It is established that the basis for the implementation of public control is laid in Articles 38 of the Constitution of Ukraine, which states that citizens have the right to participate in the management of state affairs. That is, not to be aloof from state policy, but to participate in its implementation, in particular by controlling the activities of state authorities and local self-government bodies.

It is determined that the basis for public control was laid on July 1, 2010, when the Law of Ukraine "On the Principles of Domestic and Foreign Policy" was adopted, which defines the principles of domestic policy in the field of forming civil society institutions. Later, the People's Deputies of Ukraine developed a number of draft laws that were supposed to regulate the procedure for implementing public control, but to date, the Law of Ukraine that would regulate the process of implementing public control has not been adopted, and some aspects of its implementation have been reflected in the Laws that regulate completely different spheres of public relations.

It has been established that the regulation of the procedure for public control is carried out in a fragmented manner, and in addition, there is an absence of a single circle of subjects of public control and procedures for its implementation. The issue of developing and adopting a profile Law «On the Procedure for Implementing Public Control» remains relevant, which should clearly define the list of subjects of control and objects of control, specify their powers, and necessarily stipulate the issue of bringing to administrative and criminal liability not only officials and officials of state authorities and local self-government bodies for obstructing the implementation of control, but also the liability of subjects of control for committing such illegal actions as: pressure on officials or officials, manipulation, disorganization of work, etc.

Key words: public control, state authorities, local self-government bodies, public organizations, democratic principles of building society.